C271 – WER35

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

27 juni 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID EN TOERISME

Interpellatie van de heer Eddy Schuermans tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over het verstrekken van subsidies aan ondernemers voor investeringen in veiligheid

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de campagne om het leercontract opnieuw populair te maken

Vraag om uitleg van mevrouw Isabel Vertriest tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over slapende industrieterreinen
Vraag om uitleg van de heer Jacques Laverge tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting en tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het tekort aan bedrijventerreinen

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Donderdag 27 juni 2002

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Roland Van Goethem

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.12 uur.*

Interpellatie van de heer Eddy Schuermans tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over het verstrekken van subsidies aan ondernemers voor investeringen in veiligheid

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Schuermans tot de heer Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over het verstrekken van subsidies aan ondernemers voor investeringen in veiligheid.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, u weet dat de problematiek van de veiligheid en de onveiligheid een bekommernis is van heel wat mensen en van verschillende groepen in onze samenleving. Senioren vinden het in een aantal omstandigheden bijvoorbeeld niet altijd even veilig om 's avonds op straat te komen. Er zijn echter ook professionele groepen die te kampen hebben met een subjectief, maar vaak ook objectief onveiligheidsgevoel. Een recente Unizo-enquête wees uit dat de zelfstandige ondernemers de veiligheid of de onveiligheid van zichzelf en van hun zaak op dit ogenblik als hun belangrijkste bekommernis beschouwen.

De Unizo heeft een aantal maatregelen voorgesteld. Elk bestuursniveau kan een bijdrage leveren in het zoeken naar oplossingen. Het regionale niveau zou investeringen kunnen subsidiëren die zijn gericht op het verhogen van de veiligheid van een bepaalde zelfstandige onderneming. We geven immers ook al subsidies voor mensen die investeren in ecologie.

Binnenkort bespreken we een ontwerp van decreet in verband met het regionale ondersteuningsbeleid. We kunnen in de context of in de uitvoering daarvan ook middelen reserveren die gericht zijn op deze problematiek.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Mijnheer de voorzitter, collega's, de Unizo-enquête toont inderdaad aan dat een geïntegreerde aanpak van de veiligheidsproblematiek nodig is. Daarbij denken we in eerste instantie aan een gestructureerd overleg en een betere samenwerking met de lokale politie en het parket. Preventie en uitwisseling van informatie zijn daarbij centrale thema's. Van de ondervraagde zelfstandigen wenst 90 percent effectievere straffen voor criminelen. 45 percent wil meer aandacht voor de beveiliging van de eigen zaak. Dat is een justitieel en dus een federaal aspect.

Mijnheer Schuermans, u vraagt wat er op Vlaams niveau kan worden gedaan. In de bestaande economische expansieregeling worden de veiligheidsinvesteringen niet gesubsidieerd. De investeringen die gericht zijn op veiligheid, zullen in de toekomst wel gesubsidieerd kunnen worden binnen het vernieuwd economisch ondersteuningsbeleid. Het is echter niet mijn bedoeling om, de ecologie-investeringen uitgezonderd, een apart ondersteuningsinstrument te creëren voor specifieke investeringen.

In de economische expansiesteun 'nieuwe stijl' zal de waarde of de aard van de investeringen niet meer worden beoordeeld. De ondernemingen kunnen dat beter. In principe komen alle boekhoudkundig geactiveerde investeringen in aanmerking, tenzij ze worden uitgesloten door Europese regelgeving. Het inbouwen van diverse steunvormen voor specifieke investeringen zou opnieuw leiden tot ondoorzichtigheid, wat juist één van de gebreken van het bestaande systeem is.

Gabriels

Alles kan dus. Ik heb juist aan de voorzitter en de secretaris gevraagd om het ontwerp van decreet zo snel mogelijk in de commissie te bespreken. Als daarin het callsysteem wordt toegepast om de beheersbaarheid van het geheel te kunnen garanderen, ben ik ervan overtuigd dat het antwoord zeker positief zal zijn.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Ik wil niet vooruitlopen op de discussie die we zullen hebben over het ontwerp van decreet. Uit uw antwoord leid ik af dat er niets wordt uitgesloten, zelfs niet de steun voor investeringen in veiligheid. Ik leid echter ook uit uw antwoord af dat die steun geen specifiek aandachtspunt zal zijn en dat er geen specifieke investeringsstromen of subsidies voor zullen zijn. Ik denk dat we best het debat afwachten om na te gaan hoe we het een en het ander kunnen doen. Ecologie blijft wel een afzonderlijke bekommernis. We zullen echter de definitieve ontwerptekst afwachten.

Minister Jaak Gabriels : Ecologiesteun is expliciet toegestaan door Europa. Elke andere aanvraag is mogelijk. Dat heb ik al gezegd.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Ter voorbereiding van de discussie over het ontwerp van decreet in verband met de expansiesteun is het misschien eens goed om de Europese verplichtingen op een rijtje te zetten. Het antwoord dat u geeft, laat veel mogelijkheden open, maar ik weet niet wat Europa nog toestaat en wat niet. Het zou goed zijn dat we daarover vooraf duidelijkheid hebben, zodat we geen verwachtingen creëren die we achteraf niet kunnen waarmaken.

Uw antwoord zal natuurlijk wel kloppen, maar het probleem is vaak de manier waarop het wordt geïnterpreteerd. Ik denk dat we bij de besprekingen die contraintes moeten kennen, zodat mensen die daarop willen inspelen, er rekening mee kunnen houden.

Minister Jaak Gabriels : Wij zullen bij de bespreking de lijst meebrengen van zaken die Europa beschouwt als absoluut onsubsidieerbaar. Al de rest is mogelijk.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de campagne om het leercontract opnieuw populair te maken

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Dillen tot de heer Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de campagne om het leercontract opnieuw populair te maken.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, met een grootscheepse campagne onder de titel 'Geen zittend gat' heeft de minister de laatste weken een poging ondernomen om het leercontract opnieuw te promoten. Ik heb de folder die werd verspreid aandachtig gelezen. Ik denk dat het een goede en duidelijke folder is, die de juiste doelgroep, de jongeren, aanspreekt met een aantal terechte argumenten.

Toch wil ik een kleine maar misschien wel fundamentele opmerking maken. Ik betreur het dat er in de folder wordt gesproken over de 'saaie lessen op de schoolbanken'. Ik vind dat dat niet de boodschap mag zijn van een dergelijke folder. Ik geloof niet dat uw collega van Onderwijs met deze tekst kan instemmen. Voor het overige heb ik op de folder geen kritiek.

Mijnheer de minister, het aloude systeem van leertijd voor zelfstandigen bestaat ondertussen meer dan 100 jaar. Aan de basis ervan lag een KB uit 1902. Aan het huidige systeem zijn vele voordelen verbonden. Zo blijkt bijvoorbeeld uit cijfers van de Unizo dat meer dan 90 percent van de jongeren vindt dat ze in het bedrijf zelf het meest leren. Ze ervaren het systeem als een behoorlijke opleiding tot goede zelfstandige of KMO-werknemer. Het systeem levert de jongeren ook snel werk op, dat blijkt uit de praktijk. 77 percent van de leerjongeren die onder leercontract staan, gaat achteraf als zelfstandige aan de slag. Ze overwegen dus een eigen zaak te starten. Niet onbelangrijk is ook dat de tevredenheid over hun patroon zeer groot is.

85 percent van de patroons-opleiders wil dat het systeem wordt voortgezet, zij het in een verbeterde vorm. Er zijn namelijk aan het huidige systeem ook

Dillen

een aantal nadelen verbonden die het leercontract weinig sympathiek maken. Uit de cijfers blijkt dat het aantal jongeren dat een leercontract wil afsluiten, jaarlijks blijft dalen. In 1995 waren er nog 9.449 leercontracten, terwijl dat er in 2000 slechts 6.161 waren.

Voor de nadelen van het systeem zijn er verschillende oorzaken. Spijtig genoeg is er nog steeds een oubollig en negatief imago verbonden aan het systeem waardoor ouders zoon- of dochterlief er niet graag aan zien beginnen. Vele ouders beschouwen de opleiding nog altijd als een laatste strohalm voor jongeren die elders niet slagen.

Het blijkt ook dat de scholen hierbij een grote verantwoordelijkheid dragen. Ze zullen dat natuurlijk niet officieel toegeven, maar in de praktijk blijkt vaak dat ze het systeem zwart maken. We kennen allemaal de cowboyverhalen over uitbuiting van de jongeren. Er worden ook onwaarheden verteld, bijvoorbeeld over de leeftijd voor de leertijd. Men zegt bijvoorbeeld ook dat jongeren niet in de zaak van de ouders aan de slag mogen gaan, wat niet klopt.

Een van de belangrijkste nadelen van het systeem is dat het nog steeds wordt gediscrimineerd ten aanzien van andere combinatiesystemen van leren en werken. Die discriminatie moet dringend worden weggewerkt.

Er moet duidelijkheid komen in het geheel van werk- en leersystemen. Er moet een eenvormig statuut komen, met een duidelijke regeling en gelijke afspraken, bijvoorbeeld over vergoedingen en fiscaliteit. Dat is ook nodig voor het wegnemen van de moeilijkheden die opduiken bij de combinatie van de vergoedingen die de jongeren ontvangen met de onderhoudsgelden die hun alleenstaande moeders ontvangen na een echtscheiding. Dat wordt vaak over het hoofd gezien. Zelf ben ik ook op de hoogte van enkele schrijnende gevallen. Bepaalde bedragen mogen niet worden overschreven, maar veel van die moeders weten dat niet, en laten hun kind toch een leercontract afsluiten. Enkele jaren later worden ze dan naar aanleiding van hun belastingaangifte geconfronteerd met herzieningen. Dat kan bijzonder nadelige financiële gevolgen hebben.

Het hele pakket van systemen moet dus dringend worden vereenvoudigd en moet beter worden ondersteund. Terecht hebt u dan ook aangekondigd het systeem te willen opwaarderen. U wilt het leercontract evalueren, en de nodige wijzigingen aanbrengen om het opnieuw populair te maken. U wilt sleutelen aan het imago van het systeem.

Het systeem van het leercontract is geen eiland, maar moet worden gezien in het geheel van alle onderwijs- en arbeidsmogelijkheden. In dit dossier is een samenwerking met de onderwijswereld enerzijds en de bedrijfswereld anderzijds absoluut noodzakelijk. U plant de herwaardering van het leercontract in een ruimer beleid om het ondernemerschap te stimuleren. U hebt ook de wil uitgedrukt om samen te werken met Onderwijs.

Mijnheer de minister, hoe zal de evaluatie van het leercontract gebeuren ? Wie zal daarvoor verantwoordelijk zijn ? Tegen wanneer verwacht u de resultaten ?

U hebt reeds concrete plannen aangekondigd voor de hervorming van het leercontract. Op welke wijze zult u de afgeleverde certificaten gelijkwaardig maken ? Hoe zorgt u voor een betere doorstroming naar andere opleidingen ? Welke inspanningen zult u doen om het imago te verbeteren ?

Op 11 mei organiseerde u een happening over de leertijd. Als de persberichten kloppen, was dat een succes. Hoe is die happening vormgegeven ? Wie was er verantwoordelijk ? Welke inspanningen werden er gedaan om de specifieke doelgroepen aan te spreken en erbij te betrekken ? Naar aanleiding van deze happening hebt u een 8-puntenplan aangekondigd. Kunt u ons de gedetailleerde inhoud daarvan geven ?

U hebt reeds gesteld vanaf volgend schooljaar die actie ruimer te willen maken. U plant vanaf september het uitdelen van pakketten aan kleuters om hen vertrouwd te maken met het ondernemen. Ik sta positief tegenover uw initiatief, maar bij dit aspect heb ik toch even de wenkbrauwen gefronst. Zijn kleuters onder de 5 jaar wel de juiste doelgroep ? Dat is toch wel bijzonder jong. Mijn 3 kinderen zijn de kleuterklas al voorbij, maar ik kan me niet voorstellen dat ze daar in de derde kleuterklas al interesse voor hadden. Welke redenen had u om deze heel jonge doelgroep uit te kiezen ? Welke waarborgen zijn er ingebouwd voor het bereiken van het doel, namelijk de leertijd aantrekkelijk en populair te maken ?

Volgend schooljaar zou worden uitgepakt met een project voor 10- tot 12-jarigen, dus voor het vijfde en zesde leerjaar, om de zin voor ondernemerschap te ontwikkelen. Ook hier ben ik benieuwd naar de concrete invulling. Gebeurt dit als voorbereiding

Dillen

op het project mini-ondernemingen, dat in het middelbaar onderwijs, vooral dan in de afdelingen die te maken hebben met economie, erg succesvol is ?

Er komt ook een project in het hoger onderwijs. De winnende student daar krijgt een startkapitaal. Dat is bijzonder positief. Hoe gaat u dat organiseren ? Wat zijn de concrete doelstellingen ? Wie is verantwoordelijk voor de evaluatie ?

Op welke wijze hebt u voor de projecten met kleuters, 10- tot 12-jarigen en laatstejaarsstudenten van het hoger onderwijs samengewerkt met de minister van Onderwijs ? Hoe zorgt u ervoor dat al bij het begin van volgend schooljaar met de uitwerking van uw plannen kan worden begonnen ? September is immers niet veraf meer, ook al horen de kinderen dat niet graag.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Mijnheer de voorzitter, collega's, bij mijn aantreden als minister op dit departement, wilde ik ten minste drie aspecten tegelijk aanpakken. Het eerste was het leercontract. Het is normaal dat daar na meer dan 100 jaar wat sleet op is gekomen. De dalende trend van de laatste jaren moet echter worden omgebogen. Ik kom daar zo dadelijk uitvoerig op terug.

Als tweede heb ik de schaal van de CMO's geoptimaliseerd. Per provincie waren er meerdere van die Centra voor Middenstandsopleiding. Sommige functioneerden heel goed, maar andere minder goed, en enkele centra waren ronduit slecht. We hebben daar synergie in proberen te brengen. Er werd ook een nieuwe benaming gelanceerd, Syntra, waarvoor nu een promotiecampagne loopt, en die staat voor synthese van en synergie in alle middenstandsopleidingen, zowel die voor de toegang tot het beroep als die voor vervolmaking. Ik ben blij dat deze moeizame operatie op 6 juni definitief is begonnen.

Ten derde hebben we vraaggestuurde opleidingscheques ingevoerd. Dat is een groot succes gebleken. Het is de bedoeling door middel van een web based application alle rompslomp te voorkomen en de opleidingsgegevens een concrete invulling te geven.

Met de leertijd beschikt Vlaanderen over een van de beste systemen voor alternerend leren, een combinatie van deeltijdse praktijkstages in de privé-sector en opleidingen in het VIZO. Sinds de verlenging van de leertijd tot 18 jaar was de invulling voor een groot aantal studenten tussen 15 en 18 jaar een groot probleem. De campagneleider heeft de beeldspraak 'geen zittend gat' gebruikt omwille van de perceptie die deze leerlingen hebben van de lessen. Het zijn volgens mij niet allemaal saaie lessen in het traditioneel onderwijs, maar in hun ogen zijn het dat wel. Vandaar dat ze het best een flexibele vorm van opleiding krijgen. Dat is het doel van de leertijd en de reden waarom we die leertijd nieuw leven willen inblazen.

Een effectiviteitsonderzoek over de leertijd, uitgevoerd in 1997 door het VIZO bij ex-leerlingen uit de leertijd, leverde positieve resultaten op. 5 jaar na hun afstuderen was 90 percent van de leercontractanten beroepsactief, waarvan 25 percent als zelfstandigen en 49,7 percent als werknemers in een KMO. 65,4 percent was actief in het beroep waarin hij of zij een leertijd had gevolgd. Eén cursist op drie had een arbeidsplaats gecreëerd. 93,3 percent was tevreden over zijn of haar opleiding bij de patroon, en 94,5 percent was tevreden over zijn of haar opleiding bij het VIZO. Deze resultaten werden bevestigd in een recentere, maar beperktere bevraging in 2002 door het CMO Waasland bij cursisten die een getuigschrift van dat centrum behaalden in 2001.

Ondanks die gunstige cijfers lijkt de leertijd steeds minder jongeren te kunnen bekoren. Ook patroons laten het steeds meer afweten. De leertijd is in een neerwaartse spiraal terechtgekomen. Het leerlingenaantal is in de periode 1995-2000 gestaag gedaald van 9.492 naar 8.169.

In de reeks van factoren die verantwoordelijk zijn voor de sterke achteruitgang van de leertijd, speelt het negatief imago van de leertijd ongetwijfeld een prominente rol. De leertijd wordt door velen beschouwd als een soort van laatste vangnet voor leermoeë en ongemotiveerde jongeren die na meerdere mislukkingen uiteindelijk in de leertijd terechtkomen. Niet enkel het imago is een probleem, ook de inhoud moet opnieuw worden bekeken. Er moet worden nagegaan of de huidige leertijd nog wel voldoende beantwoordt aan de wensen en verwachtingen van de jongeren, de patroons, de ouders en andere betrokkenen.

In september van vorig jaar heb ik aan de VIZO-leiding gevraagd een strategische studie uit te voeren om de leertijd algemeen te heroriënteren. Deze studie werd door het VIZO uitbesteed aan een studiebureau dat een bottom-up-aanpak hanteerde, en dus veelvuldig overleg pleegde met alle actoren. Het studiebureau leverde zijn rapport af in het

Gabriels

begin van dit jaar. Voor de verdere concretisering van de verschillende voorgestelde maatregelen werd een beperkte werkgroep geïnstalleerd op het kabinet, bestaande uit leden van het VIZO, een leersecretaris, een vertegenwoordiger van de centra, de voorzitter van de praktijkcommissie, vertegenwoordigers van de sectoren, een aantal externe deskundigen en het kabinet.

De werkgroep heeft de vele studies die in de loop de jaren zijn gevoerd over de leertijd in een coherent en concreet actieplan gegoten, met doelstellingen en maatregelen.

Ik zal even de belangrijkste punten overlopen die in dit actieplan zijn opgenomen.

Ten eerste zal de begeleiding van de leerlingen en de patroons worden geoptimaliseerd. Het begeleidingstraject van leerling en patroon wordt in kaart gebracht en voor alle leertijdactoren zal een logische en uitgebalanceerde functieomschrijving worden opgesteld. Deze oefening is reeds gemaakt. Het begeleidingstraject en de betere rolafbakening zijn reeds klaar. Op basis hiervan zullen de respectieve functieomschrijvingen en statuten worden aangepast door het VIZO.

Ten tweede zal de kwaliteit van de theoretische en vooral van de praktijkopleiding worden verbeterd. Er wordt een erkenningsregeling voor patroons uitgewerkt. In een latere fase voorzie ik in de mogelijkheid om kwaliteitslabels toe te kennen aan ondernemersopleiders die extra inspanningen leveren. Jongeren moeten immers de garantie krijgen dat er voldoende uitrusting aanwezig is in de onderneming waar ze zich aanbieden. Het ondernemingshoofd moet over voldoende pedagogische kwaliteiten beschikken om succes te garanderen.

De derde actie vertrekt vanuit de vaststelling dat er tussen de leerlingen die zich aanbieden, verschillen in kennis, vooropleiding en attitude zijn. Daarom zal op maat van de leerling een opleidingstraject worden uitgestippeld. Niveaudifferentiatie maakt het mogelijk dat de opleiding wordt aangepast aan het kennen en het kunnen van de leerling.

Om maatwerk te kunnen aanbieden, moeten de opleidingen, die nu meestal nog per jaar worden georganiseerd, worden opgesplitst in kleinere modules. Dat heeft veel voordelen. Er kan dan sneller en flexibeler worden ingespeeld op de maatschappelijke evoluties. Bovendien neemt de tussentijdse succesbeleving van de cursist daardoor toe en vermindert de ongekwalificeerde uitstroom. Het VIZO is reeds volop bezig met deze modulering. De inspanningen zullen worden opgedreven.

Ten vierde moeten de diploma's en certificaten van het VIZO worden opgewaardeerd. Het is hierbij in eerste instantie van belang certificaten af te leveren die door de sectoren naar waarde worden geschat. Daarom is hun deelname aan de werkgroep zo belangrijk. Daarom moet bovendien bij het organiseren van opleidingen nog meer dan nu worden vertrokken van de behoeften en de jobprofielen van de sectoren.

Ten vijfde moet er worden gezocht naar partnerships met de sectoren om hen actiever te betrekken bij de leertijd en om het nijverheids- en sectorgehalte van de opleidingen te versterken. Deze inspanning zal gelijktijdig worden geleverd met de inspanningen om een gelijkwaardigheid met het onderwijs na te streven. Hiervoor zijn in het verleden reeds gesprekken gevoerd. Binnenkort zullen er ook op kabinetsniveau worden gevoerd. Deze inspanningen, gekoppeld aan het uitwerken van een leertraject, bieden leerlingen niet alleen toekomstperspectieven in het reguliere onderwijs, maar ook binnen het VIZO.

Ten zesde zullen er extra inspanningen worden geleverd om de naambekendheid en het imago van de leertijd bij te sturen. De campagne ter gelegenheid van 100 jaar leertijd was slechts een eerste aanzet. Het VIZO maakt werk van een permanente marketingstrategie.

Op 11 mei 2002 werd 100 jaar leertijd gevierd. Het evenement was het orgelpunt in een wekenlange mediacampagne. Het was de bedoeling om een positief beeld te scheppen van de leertijd en deze formule van duaal leren bekend te maken bij het grote publiek. De campagne was een initiatief van het VIZO dat zich heeft laten bijstaan door een mediabureau.

De viering van 100 jaar leertijd vond tegelijkertijd plaats in 5 Kinepolis-vestigingen in Vlaanderen. Geïnteresseerde jongeren, ouders en ondernemers konden zich informeren aan infostands, bij VIZO-medewerkers en bij leertijdactoren. Er was ook gezorgd voor randanimatie en de jongeren kregen een filmpremière aangeboden. Met deze actie konden ongeveer 2.500 jongeren worden bereikt. De actie werd geëvalueerd en goed bevonden, hoewel de opkomst niet in alle provincies even bevredigend was.

Gabriels

Mevrouw Dillen, u stelde ook een vraag over pakketten om kleuters vertrouwd te maken met ondernemen en u vroeg of deze kinderen niet te jong zijn om reeds na te denken over hun toekomst. In Amerika zegt men dat elke Amerikaanse baby wordt geboren met dollartekens in de ogen. We zijn de campagne in verband met het Ondernemerschap 2020 in de context van Kleurrijk Vlaanderen gestart met een baby die over 20 jaar een ondernemer zou moeten zijn. We hebben de dollartekens natuurlijk vervangen door eurotekens.

Confronteren we de kinderen op school niet te vroeg met het ondernemerschap ? Ondernemerschap begint op de schoolbanken. Iedereen is het daarover eens. Zin voor ondernemen is iets dat op de scholen moet worden aangekweekt. Eminente professoren zijn van mening dat we daar reeds in het kleuteronderwijs mee moeten beginnen. Wij hebben nog niet gekozen om daarmee te beginnen in het kleuteronderwijs, maar de Japanners bijvoorbeeld wel. De VZW Mini-Ondernemingen breidt haar activiteiten echter wel uit naar het lager onderwijs. Voor het lager onderwijs stelt de VZW een kit ter beschikking die de kinderen op een heel aanschouwelijke manier moet leren omgaan met ondernemen. Bij groot succes kan de VZW haar activiteiten in de toekomst uitbreiden naar het kleuteronderwijs. De voorzitter van de VZW kan dat bevestigen.

Leerkrachten en directies moeten leerlingen empathie voor het ondernemerschap bijbrengen. Er moet niet alleen respect voor het ondernemerschap worden bijgebracht, er moet ook durf aanwezig zijn om de wereld van het ondernemen binnen te stappen. Dat betekent dat het onderwijs de creativiteit van de leerlingen moet aanscherpen en de vrees en afstandelijkheid ten opzichte van innovaties moet trachten te overwinnen.

In deze context lopen er 3 projecten : het project Mini-Ondernemingen, de ondernemerswedstrijd en de onderwijs-call. Het project Mini-Ondernemingen is een privé-initiatief dat zich totnogtoe uitsluitend op leerlingen uit het middelbaar onderwijs heeft gericht. Het beoogt een ondernemersattitude te ontwikkelen via het concept van de mini-onderneming. Gelet op het belang van het initiatief, ondersteunt de Vlaamse overheid het project financieel sinds het schooljaar 1996-1997. In 2002 steunde de Vlaamse overheid het project voor 793.000 euro.

Onder begeleiding van een gemengde commissie Economie-Onderwijs wordt nu via de opname in de eindtermen gestreefd naar een structurele inpassing van het concept in het onderwijs. De minister van Onderwijs is het hiermee eens en zal bij het uitbreiden van de eindtermen het debat voeren. Dat is belangrijk, want niet enkel de leerkrachten economie moeten hierbij worden betrokken. De ondernemersattitude moet in alle vakken aan bod kunnen komen. De school moet bovendien het ethisch ondernemen mee vorm en inhoud geven. Nu is het ondernemerschap vaak nog een keuze die wordt gemaakt na eliminatie van andere mogelijkheden. Vaak kijkt men dan met verbazing aan tegen het feit dat de ondernemers te weinig ervaring hebben en te weinig zijn opgewassen tegen de uitdagingen die op hen afkomen.

In het onderwijs zouden leerlingen af en toe dingen moeten kunnen verhandelen, uiteraard zonder te veel winst te maken. Dat is wat via het project Mini-Ondernemingen ook gebeurt. De bedoeling is de leerlingen bij te brengen wat ondernemen betekent. Dat is ook de bedoeling van de kit voor het lager onderwijs. Die moet duidelijk maken wat ondernemerschap inhoudt. We moeten dergelijke initiatieven nemen, want slechts iets meer dan 1 percent van de Vlamingen is ondernemer. In Duitsland is 7 percent van de bevolking dat.

Qua ondernemerschap hangt Vlaanderen aan de staart, zoals ieder jaar opnieuw uit de GEM-studies blijkt. Er zijn meerdere factoren die daarvoor verantwoordelijk zijn. Zo is het sociaal statuut van een werknemer veel aantrekkelijker dan dat van een zelfstandige. Toch moeten we in het onderwijs de leerlingen risico's leren nemen. We verwachten heel veel van de evaluatie die we samen met de VZW Mini-Ondernemingen zullen maken.

De eerste stappen worden gezet om de formule van de mini-onderneming ingang te laten vinden in de hogescholen onder de naam Small Business Projects. De VZW Mini-Ondernemingen houdt zich daar eveneens mee bezig. Daar koppelen we de ondernemersplanwedstrijd aan.

De ondernemersplanwedstrijd is gericht op het promoten van ondernemerschap bij universiteiten en hogescholen. Er bestaan reeds gelijkaardige initiatieven in het buitenland. De deelnemers wordt gevraagd om in verschillende fasen een steeds gedetailleerder ondernemingsplan uit te werken. De tussentijdse en uiteindelijke resultaten worden beoordeeld door een jury die bestaat uit risicokapitaalverstrekkers en ondernemers. De laureaat met het winnende businessplan krijgt een startkapitaal

Gabriels

toegewezen voor de realisatie van zijn concept. Het streefdoel is dat er een screening van een 100-tal ondernemingsplannen gebeurt. Als we die doelstelling halen, kunnen we spreken van een groot succes.

In de begroting 2003 zal ik ten slotte ook in middelen voorzien voor een onderwijs-call. Ik moet immers vaststellen dat ik op dit ogenblik niet beschik over een coherent en duidelijk toetsingskader om de individuele projectvoorstellen te kunnen beoordelen, benchmarken en subsidiëren. De financiering van projecten die het ondernemerschap promoten in het onderwijs, gebeurt nu nog te veel ad hoc.

De onderwijs-call zal verlopen via een wedstrijdformule. Via deze wedstrijdformule zal ik op regelmatige tijdstippen een oproep doen aan diverse actoren en initiatiefnemers om een project in te dienen ter stimulering van het ondernemerschap via het onderwijs. De projecten zullen worden gestuurd en beoordeeld via de criteria bepaald in de call. De beste worden geselecteerd en worden voor een bepaald percentage gecofinancierd tot de enveloppe leeg is.

De call-procedure laat toe om de aard en inhoud te sturen van projecten die vanuit beleidsoogpunt het meest wenselijk zijn. Bovendien wordt de toekenning van steun geobjectiveerd en zal er op regelmatige tijdstippen aan bewustmaking worden gedaan. Daarnaast wordt er in een incentive voorzien die organisatoren moet stimuleren om projecten uit te werken.

De concrete en structurele samenwerking met het onderwijs en met Tewerkstelling en Arbeid gebeurt via de interface die we tot stand hebben gebracht met de VDAB, het VIZO en Onderwijs. We trachten de gelijklopende doelstellingen op die manier een concretere inhoud te geven.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. U hebt gezegd dat het evaluatierapport van het VIZO u in januari is bezorgd en dat er ondertussen een aantal werkgroepen een aantal deelaspecten daarvan uitwerken. Tegen wanneer verwacht u definitieve resultaten ? Ik denk immers dat die belangrijk zullen zijn voor de concrete uitwerking van uw actieplan. Ik heb al die verschillende maatregelen aanhoord en ik heb er geen kritiek op. Ik heb echter niet gehoord tegen welke datum u alles wenst te realiseren. Ik begrijp natuurlijk dat het niet zo evident is om alles zeer snel af te handelen. Er komt immers zeer veel bij kijken. Toch denk ik dat het nodig is een einddatum te bepalen voor de uitvoering van het actieplan.

Mijnheer de minister, u zei terecht dat zin voor ondernemen op de schoolbanken moet worden aangeleerd. De heer Penris heeft me terechtgewezen naar aanleiding van mijn opmerking in verband met de kleuters. Ik ben geen vast lid van deze commissie en blijkbaar is over dat aspect al herhaaldelijk gedebatteerd. Uit studies zou blijken dat het inderdaad nuttig is kleuters vertrouwd te maken met ondernemen. Toch sta ik daar kritisch tegenover, maar ik hoop dat ik ongelijk heb. Ik heb wel begrepen dat er vanaf volgend schooljaar concrete pakketten zullen worden uitgedeeld.

Minister Jaak Gabriels : We zullen die in het lager onderwijs uitdelen.

Mevrouw Marijke Dillen : U hebt ook een aantal actiepunten aangekondigd in samenwerking met Onderwijs, maar als ik het goed begrepen heb, zullen die nog niet worden gerealiseerd tijdens het volgende schooljaar. Er moet eerst een evaluatie van de eindtermen worden gemaakt en blijkbaar is er ook nogal wat tijd nodig om het een en het ander in het lager, kleuter- en middelbaar onderwijs in te passen. Is dat juist, of vergis ik me ?

Minister Jaak Gabriels : Die werkgroep waarover ik het had, begeleidt in feite wat wij op gang hebben gebracht. Stelselmatig levert die werkgroep besluiten, die dan weer moeten worden bijgestuurd. Het is uiteindelijk de bedoeling om het hele leertijdproces veel dynamischer te maken, want het was te veel verstard. We blijven nu permanent de vinger aan de pols houden.

Ik heb reeds geantwoord dat het wat het onderwijs betreft enkel gaat om het lager onderwijs. We kunnen dit in de toekomst wel uitbreiden naar het kleuteronderwijs, zoals in Japan. We kunnen echter niet alles tegelijkertijd doen, want dan mogen we zeker zijn dat de vis verdrinkt.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : In het kleuteronderwijs is het eigenlijk de bedoeling om via creatieve spelletjes de ondernemingszin aan te wakkeren. Ondernemerschap veronderstelt creativiteit. Wij vinden dat die creativiteit in het kleuteronderwijs nog

Laverge

meer kan worden gestimuleerd in de richting van zelfinitiatief en zelfontwikkeling.

Minister Jaak Gabriels : U weet dat het debat over de eindtermen in het onderwijs nogal lang heeft aansleept en dat het een diepgaand debat is geweest. De eindtermen worden niet elk jaar opnieuw aangepast, maar wanneer dat gebeurt, zal de attitude ondernemerschap erin worden opgenomen. Ik heb daarover contact gehad met mijn collega.

Uiteraard zoeken we ook naar synergieën, zodat de opleidingen van de VDAB, het VIZO en het onderwijs kunnen verbeteren. Ik heb trouwens een paar weken geleden de minister van Onderwijs uitgenodigd voor een bezoek aan een technische school, waar van alle vrije en openbare scholen van Limburg die technisch en nijverheidsonderwijs aanbieden, zowel directie als inspectie aanwezig waren. Dat was eigenlijk heel leerrijk, omdat de scholen steeds dezelfde klacht hadden, namelijk dat ze niet voldoende opleidingen kunnen geven door een tekort aan materiële middelen, terwijl de centra van de VDAB en het VIZO wel over de nodige middelen beschikken.

Volgens mij moet de eerste fase van het aanbod beschikbaar zijn in het onderwijs, en kunnen de meer specifieke opleidingen worden georganiseerd door het VIZO of de VDAB. We moeten dat alleszins veel beter op elkaar afstemmen. Ik denk dat er te weinig synergieën zijn op dat vlak. Het is dus de bedoeling dat wij in die interface regelmatig de koppen bij elkaar steken om na te gaan welke stappen wij vooruit kunnen zetten. Ook de sociale partners, werkgevers en werknemers zijn hierbij betrokken en willen meedenken om hierin vooruitgang te boeken.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Wat het callsysteem betreft, wil ik nog opmerken dat we voorzichtig moeten zijn dat het onderwijs niet uit alle mogelijke hoeken wordt overspoeld door een aantal programma's. We moeten ook oppassen dat we via het onderwijs geen ondernemingsvermoeidheid krijgen, doordat er overlast is. We mogen dus niet te ver gaan in de grote spreiding van initiatieven voor het onderwijs.

Ik heb nog een tweede opmerking. U weet dat er initiatieven zijn om de investeringen in opleidingscentra van de VDAB en het VIZO aan elkaar te koppelen. Men wil niet overal aan versnipperde investering doen, maar men wil centra met competentie. Ik wil niet opscheppen, maar in Kortrijk hebben we op dit vlak een primeur.

Een van de grootste problemen bij het opzetten van dergelijke operaties is echter de gebrekkige mobiliteit van de leerlingen. Leerlingen moeten zich verplaatsen naar die competentiecentra. Men wil wel centra oprichten met een goede technologische uitrusting, maar men heeft geen enkele oplossing om de jongeren ernaartoe te brengen. Dit probleem moet worden bekeken. Ik heb al tegen minister Stevaert gezegd dat er bij de lijnbussen een groot aantal 'dode uren' is. Van 9 uur tot 16 uur zit er geen kat op de lijnbussen. Ik stel voor om die bussen ter beschikking te stellen van de scholen, om de leerlingen naar die competentiecentra te brengen. Het is slechts een suggestie, maar dit kost toch geen geld. Op die manier zit er tenminste iemand op die bussen.

Minister Jaak Gabriels : U kunt misschien ook voorstellen dat ze geen verkeerstaks moeten betalen.

De heer Jacques Laverge : Ik had wel een gratis systeem in gedachten.

Minister Jaak Gabriels : Mijnheer Laverge, ik wil u geruststellen wat dat call-systeem betreft. Het gaat hier enkel om de onderwijsprojecten, en dat valt dus niet te veralgemenen naar de call op andere plaatsen. Ik heb ook vastgesteld dat bijvoorbeeld bij de opleidingscheques, het call-systeem in het begin door sommigen met enige terughoudendheid werd bekeken, terwijl het daarna een heel groot succes werd. Vooral de kleine ondernemingen, die onze target vormen, maken daar gebruik van.

Ik deel ook uw mening dat we moeten samenwerken en tot synergieën moeten komen. Alleen al in het VIZO worden namelijk meer dan 300 beroepen aangeleerd. Men kan onmogelijk in al die CMO's in Vlaanderen zonder afspraken voldoende uitrusting ter plaatse hebben om de verschillende opleidingen te ondersteunen. Daarom is die centraoperatie er gekomen : om allereerst binnen het VIZO klaarheid te hebben en om met het VIZO, de VDAB en Onderwijs tot een goed samenwerkend team te komen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Isabel Vertriest tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over slapende industrieterreinen

Vraag om uitleg van de heer Jacques Laverge tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting en tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het tekort aan bedrijventerreinen

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van mevrouw Vertriest tot de heer Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over slapende industrieterreinen, en van de heer Laverge tot minister Gabriels en tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening over het tekort aan bedrijventerreinen.

Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil het hebben over de slapende industrieterreinen in Vlaanderen. Momenteel zijn er nog uitgestrekte reserves aan industrieterreinen die niet op de markt worden gebracht, ofwel uit schrik voor het oriënterend bodemonderzoek, ofwel uit speculatie, ofwel uit gemakzucht.

Vorig jaar heb ik reeds een decreet ingediend om te proberen die slapende industrieterreinen wakker te krijgen. Dat decreet was gekoppeld aan een fonds voor verdichting en vernieuwing, waaruit bedrijven zouden kunnen putten om bij de inrichting van hun bedrijventerreinen zuiniger om te gaan met de ruimte. De toenmalige minister van Economie zei toen dat men bezig was met het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie, en dat men daarbij een inventaris zou opmaken van de industrieterreinen die effectief worden gebruikt.

Momenteel staan we een jaar verder. De gegevens waarover wij nu beschikken, zijn reeds gewijzigd ten opzichte van een maand geleden, toen mijn vraag werd ingediend. Toen hadden we enkel de gegevens over de havengebieden. We merken dan dat van de Waaslandhaven slechts 50 percent effectief wordt gebruikt. In de Gentse Kanaalzone wordt slechts twee derde van de oppervlakte aan industrieterrein effectief gebruikt voor de industrie. Er zijn slechts van twee havens studies over het gebruik gemaakt, maar die laten toch wel hallucinante cijfers zien. In de Gentse Kanaalzone gaat het in totaal om 1.600 hectare industrieterrein die op dit moment niet wordt gebruikt. Dat is toch een grote oppervlakte.

Ondertussen is er op 11 juni een studiedag geweest over bedrijventerreinen, planning en nieuwe trends. Daar konden we horen dat men binnen het structuurplan Gent ook een dergelijke inventaris heeft opgemaakt, waar opnieuw duidelijk wordt dat er van de 1.200 hectare bestemde industrieterreinen op dit moment 370 hectare niet in gebruik zijn. Dat betekent dat ongeveer een kwart van de nu al bestemde industrieterreinen in Gent niet wordt gebruikt. Als we dat allemaal samentellen, komen we enkel voor Gent reeds tot 1.970 hectare aan industrieterreinen, die op dit moment niet worden gebruikt.

Daarnaast werd op die studiedag ook een interessante studie voorgesteld van Buck Consultants International, waarin in opdracht van de GOM's een aantal zaken over Antwerpen werden onderzocht. Men brengt in die studie een aantal interessante denksporen naar voren, zoals het Zorro-project. Daarin gaat men na onder welke condities een ondernemer intensiever wil en kan omgaan met de ruimte. De resultaten daarvan waren hoopgevend.

Ik denk dat er heel wat mogelijk is om die slapende industrieterreinen wakker te krijgen. Heeft men in het kader van die strategische planning Ruimtelijke Economie reeds een gedetailleerde inventaris opgemaakt van de effectief gebruikte industrieterreinen ? Zo ja, wat zijn daarvan de resultaten ? Mijnheer de minister, welke initiatieven zult u nemen om die slapende industrieterreinen opnieuw op de markt te brengen ? Welke initiatieven zult u nemen om het effectieve gebruik van die industrieterreinen te verhogen en die intensiveringsprojecten meer te stimuleren ?

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Mevrouw Vertriest vertrekt van het concept van slapende industrieterreinen. Het is een feit dat er reservegronden zijn, maar het bedrijfsleven kijkt ook veel verder. Er moet een reserve zijn om ook investeerders aan te trekken, er is altijd een soort voorraad die men moet behouden. Slapende industrieterreinen zijn waarschijnlijk reservegronden voor bedrijven die willen uitbreiden. Als een bedrijf niet wat reserve heeft, en toch wil uitbreiden, moet het zich verplaatsen, wat een nog grotere kost met zich meebrengt, en soms ook een grotere ecologische last.

Laverge

We moeten dus voorzichtig zijn met de mythe van de slapende industrieterreinen. Er zijn weliswaar herschikkingen nodig, maar de idee dat slapende industrieterreinen de behoefte aan industrieterreinen in Vlaanderen kunnen oplossen, is een gevaarlijk uitgangspunt. Er is ook duidelijk gesteld in de doelstellingen van het RSV dat er 7.000 hectare voor nieuwe bedrijventerreinen beschikbaar zou worden gesteld tegen 2007.

De vorige minister heeft opdracht gegeven, in de zogenaamde SPRE-nota, de relatie tussen ruimte en economie te bestuderen. Er is vastgesteld dat bij de opmaak van het RSV de economische actoren bijna niet werden betrokken. Dat is wellicht één van de grote fouten die de planologen hebben gemaakt. Ze hielden geen rekening met een dynamisch economisch ontwikkelingsmodel. Er zijn heel wat fouten en statistische vergissingen in het RSV geslopen.

We hebben de kans dat nog te corrigeren, maar daarover bestaan twee verschillende meningen. Volgens de strekking van mevrouw Vertriest zijn er geen problemen. Er zijn bedrijventerreinen genoeg, meent ze, en als er nog nodig zijn, dan zijn die wel te vinden op andere plaatsen. De 7.000 bijkomende hectare is volgens haar dan ook maar gedeeltelijk noodzakelijk. Dat is een minimalistische strekking.

In meer economisch gerichte rapporten lezen we duidelijk dat er voor het ondernemen op termijn behoefte is aan ruimte. Dat neemt niet weg dat de ruimte beter moet worden benut en dat we er zuiniger mee moeten omspringen. Daar bestaat geen discussie over. Nood aan ruimte is er echter wel.

Intussen bestaat sinds enkele jaren de brownfieldsfilosofie, die er van uit gaat dat er gronden zijn die opnieuw kunnen worden gebruikt. Echter, niemand wil die gronden. Ze zijn immers niet herbruikbaar. Er kan niet op worden gebouwd. Ze zijn vervuild, en die vervuiling is historisch. Daar wordt zo stug mee omgegaan dat er nog weinig mogelijkheden blijven om die terreinen opnieuw te gebruiken. Vroeger was dat geen probleem, maar nu rijst er een hoop problemen zodra er een schop in de grond wordt gestoken. Ik vraag me af of de slinger niet te veel in de ene richting is gegaan, zodat het opnieuw gebruiken van de brownfields economisch gezien bijna onmogelijk is geworden.

We moeten realistisch zijn. Men kan stellen dat de gemeenschap het moet betalen, maar het zou fortuinen kosten om al die gronden beschikbaar te maken, en bovendien veel tijd. Er zullen jaren overheen gaan vooraleer er iets kan worden gerealiseerd gezien de behoefte aan middelen en gezien het feit dat de vergunningsprocedures vrij lang zullen duren.

Mijnheer de minister, bent u het eens met de visie van de auteurs van het SPRE ? Zijn we het daar allemaal mee eens ? Is elke strekking in de regering het eens met hun analyse ? Het is immers belangrijk dat de regering er een eenduidig standpunt over heeft en er geen uiteenlopende signalen over uitstuurt. Als de SPRE-nota slecht is, en niet goed onderbouwd, dan moet dat ook worden gezegd. Als het echter een goede nota wordt gevonden, opgemaakt door competente mensen, dan moet de regering ook kunnen zeggen dat ze achter de nota staat en dat hij de basis is voor een ruimtelijk beleid.

Welke maatregelen zal de regering nemen om de bedrijventerreinen binnen de voorziene termijnen te realiseren ? Dat vraagt immers veel tijd. Wat zal er gebeuren met de zogenaamde, in de SPRE-nota vooropgestelde ijzeren voorraad, die inhoudt dat er een permanente voorraad moet zijn om investeerders te kunnen aantrekken ? Investeerders vragen of er grond beschikbaar is. Dat er grond beschikbaar komt binnen twee jaar is voor hen niet voldoende. Een ondernemer wil daar geen twee jaar op wachten. Hij wil onmiddellijk zijn plannen realiseren en wil niet wachten tot de overheid een stukje grond beschikbaar heeft. Gelooft de regering werkelijk dat de brownfields een oplossing of een gedeeltelijke oplossing kunnen zijn voor de behoefte aan ruimte ?

Er zijn natuurlijk wel slapende gronden. We moeten bijvoorbeeld eens gaan kijken bij overheidsbedrijven. Dat zijn enorme grondbezitters, maar niemand maakt zich daar zorgen over. De NMBS, Electrabel, De Lijn, en allerlei organisaties en investeringsmaatschappijen van de overheid hebben gronden die op de markt kunnen worden gebracht. Is daar al een inventaris van gemaakt ? Er is er al een van de behoeften, maar ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Vertriest naar een inventaris van wat er herbruikbaar is. Het gaat dan niet om slapende gronden, maar om echt herbruikbare.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Mijnheer de voorzitter, collega's, de vragen van mevrouw Vertriest en de heer Laverge zijn met elkaar verweven, maar ge-

Gabriels

zien de specificiteit van de vragen zal ik op beide afzonderlijk antwoorden.

Binnen het SPRE wordt niet gewerkt aan een gedetailleerde inventaris van de bedrijventerreinen. Het SPRE steunt op de inventarissen van bedrijventerreinen die de GOM's per provincie opmaken. De inventarissen van de GOM's blijven de basis voor inzicht in het gebruik van bedrijventerreinen. Op dit ogenblik wordt wel gewerkt aan de verbetering en detaillering van deze inventarissen. Die oefening is tegen het jaareinde afgerond.

Voor de nieuwe inventaris zullen de onbebouwde percelen nauwgezet worden onderzocht. Er wordt onderzocht of de vrijliggende gronden gebruiksklaar kunnen worden gemaakt of niet. Indien dit niet het geval is, moeten ook de redenen worden aangegeven : gaat het om privaat- of publiekrechtelijke redenen, milieu- of technische redenen, redenen van ontsluiting, enzovoort ? De inventaris wordt ook onmiddellijk vertaald in een GIS voor bedrijventerreinen zodat de resultaten gemakkelijk gevisualiseerd kunnen worden.

Het verklarend codeboek is afgerond. De resultaten van de vernieuwde inventaris bedrijventerreinen worden verwacht tegen het jaareinde.

In het SPRE werd begonnen met het deelproject omschakeling van bestemde naar bouwrijpe bedrijventerreinen. Het project is begonnen met de dubbele onderzoeksvraag een overzicht te krijgen van de bedrijventerreinen die in de bestemmingsplannen zijn opgenomen maar nog niet werden ontwikkeld, en de oorzaken na te gaan waarom dat niet gebeurde, ondanks de grote tekorten in alle provincies.

De lijst van knelpuntterreinen vormde het uitgangspunt voor het zoeken naar oplossingen. Het was en is de bedoeling om met alle betrokken actoren na te gaan hoe de knelpunten bij het gebruiksklaar maken van deze terreinen kunnen worden opgelost en hoe de ontwikkeling van de terreinen versneld kan gebeuren.

Het voorbereidend onderzoek gebeurde in aansluiting met het SPRE. De administratie Economie coördineert de concrete uitwerking van het project. De gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen kregen de opdracht de individuele projecten te leiden en het overleg op regionaal niveau te coördineren. Dit alles gebeurde in nauwe samenwerking met Arohm.

Tijdens de eerste fase werden 62 bestemde maar niet klaargemaakte terreinen getraceerd. De redenen waarom deze terreinen niet werden ontwikkeld, zijn zeer divers : moeizame eigendomsverwerving, vervuiling, ontsluitingsproblemen, noodzaak tot de opmaak van een BPA of een RUP, coördinatieproblemen, enzovoort. Daarnaast kampten een aantal terreinen met knelpunten die moeilijk oplosbaar zijn, zoals de fysische onmogelijkheid om ze te gebruiksklaar te maken, of het niet realiseerbaar zijn van een ontsluiting. Aan zulke bedrijventerreinen hebben we niets. Andere voldoen niet meer aan de huidige planologische eisen. Ook dat moet in kaart worden gebracht.

Op grond van deze vaststelling heb ik samen met minister Van Mechelen twee opties genomen. Enerzijds zullen de knelpunten worden weggewerkt waar mogelijk, en anderzijds zullen de bestemde bedrijventerreinen die nooit zullen kunnen worden ontwikkeld, een nieuwe bestemming krijgen. Daar moet zo vlug mogelijk klaarheid in worden gebracht, anders hebben we een voorraad die er eigenlijk geen is, en waar niemand iets aan heeft.

Tijdens de tweede fase van eind 2001 tot begin 2002 konden reeds een aantal knelpuntterreinen worden geschrapt uit de inventaris. Van de initiële lijst van 62 knelpuntterreinen blijven na het overleg met het ARP nog 14 terreinen met zware knelpunten over. Het gaat om bestemde terreinen die een oplossing op gewestelijk niveau vragen om ontwikkeld te kunnen worden. Deze knelpunten worden in een volgende fase aangepakt.

Het deelproject omschakeling van bestemde naar bouwrijpe bedrijventerreinen wordt aldus uitgebouwd tot een dynamisch project, waarbij het mogelijk is om op elk moment een knelpuntterrein toe te voegen waarvoor via intensief overleg met betrokken actoren een oplossing kan worden gezocht.

In aansluiting met het deelproject omschakeling van bestemde naar bouwrijpe SPRE-bedrijventerreinen werden verschillende acties ondernomen om onbebouwde percelen in eigendom van derden op de markt te brengen.

We moeten voor een goed begrip een en ander duidelijk uit elkaar halen. Een terrein dat nu reeds, onder welke vorm dan ook, als industrieterrein is aangeduid op de gewestplannen, kan niet worden afgetrokken van die 7.000 hectare die ingevolge het RSV beschikbaar moet worden gemaakt tegen 2007. De zonevreemde bedrijven kunnen daar evenmin van worden afgetrokken, maar wel de

Gabriels

ruimte die wordt ingenomen – nu er een akkoord is – bij de uitbreiding van zonevreemde bedrijven. Die uitbreiding wordt dus wel in de ruimtebalans opgenomen. Die dingen mogen niet door elkaar worden gehaald.

U vroeg bepaalde terreinen definitief te klasseren als niet beschikbaar als bedrijventerrein. Uiteraard is dat op dit ogenblik goed. Anderzijds, als we op het gewestplan een aantal terreinen als onbruikbaar schrappen, dan moet hun oppervlakte worden toegevoegd aan de hoeveelheid nog noodzakelijke industrieterreinen. Die redenering wordt nu met het SPRE stap voor stap uitgewerkt.

De heer Laverge vroeg of de regering de recente analyse van het SPRE en de conclusies van de auteurs deelt. Na het recent overleg van vorig weekend heeft de hele regering de nota van het SPRE aanvaard. Er is dan ook geen twijfel meer over een eventueel ander standpunt. Het doel van het SPRE was immers het opstellen van een wetenschappelijk onderbouwde ruimtelijk economische beleidsvisie. Zoals de heer Laverge terecht zei, was er bij de opmaak van het RSV inderdaad nog geen goed beargumenteerd onderbouwd instrumentarium.

Het SPRE bestaat uit twee componenten. Enerzijds is er een wetenschappelijk deel, met het opstellen van wetenschappelijke rapporten inzake ruimtelijke economie. Anderzijds is er een beleidsgedeelte, met het uitwerken van beleidsnota's, -acties en -projecten op basis van deze rapporten.

Toen we daarmee begonnen, heb ik me behoorlijk druk gemaakt. De werkgroep wilde zich uitsluitend bezighouden met het wetenschappelijk gedeelte. We hebben dan gezegd dat er volgend jaar een herziening van het RSV is gepland en dat ik tegen het tempo waaraan nu wordt gewerkt, in 2007 nog niet eens over de nodige instrumenten beschik om de aanpassingen en de doelstellingen van het RSV te realiseren. Het tweede aspect heeft nu dus een veel belangrijker gewicht gekregen. Ik heb niets aan kastenvullende rapporten als ik niet kan tegemoetkomen aan de behoeften van het bedrijfsleven en de ondernemingen.

Bij de wetenschappelijke onderbouwing van het project wordt de Vlaamse administratie ondersteund door twee opdrachthouders. Die hebben recent een aantal studies voorgelegd.

De analyses van die opdrachthouders moeten nog verder worden geanalyseerd vanuit beleidsoogpunt. De conclusies van de opdrachthouders zijn immers wetenschappelijk en theoretisch en een theorie moet aan het beleid worden getoetst.

De conclusies worden nader bestudeerd door een werkgroep van specialisten die op het terrein actief zijn. Samen met deze werkgroep vertalen mijn kabinetsmedewerkers en de administratie de studies van de opdrachthouders in concrete beleidsvoorstellen die op mijn beleidsvisie zijn afgestemd.

Ik wijs erop dat de meeste wetenschappelijke studies van het SPRE als discussiedocumenten moeten worden beschouwd. Het zou voorbarig zijn op basis van deze documenten snel conclusies te trekken. Het is ook niet aangewezen deze studies ad hoc te gebruiken. Ik wil met deze uitspraken geen afbreuk doen aan de wetenschappelijke waarde van de documenten.

De heer Laverge vroeg welke maatregelen de Vlaamse regering zal nemen om het tekort aan bedrijventerreinen weg te werken. Hij vroeg ook of we denken aan het opnemen van een resultaatsverbintenis met concrete timing in het RSV en hoe het zit met de aanleg van een ijzeren voorraad.

De Vlaamse regering heeft over het aspect van de tekorten en de resultaten van de afbakeningsprojecten uitgebreid overleg gepleegd tijdens haar vergadering van 21 juni 2002. De principes van het RSV blijven het uitgangspunt van het regeringsbeleid. De uitvoering ervan blijkt echter geen eenvoudige klus te zijn. De Vlaamse regering heeft daarom ook maatregelen genomen om een versnelde uitvoering op het gebied van wonen en werken mogelijk te maken.

De meeste afbakeningsprocessen werden opgestart. Die processen vergen echter meer tijd en gespecialiseerde mankrachten dan werd verwacht. De Vlaamse regering heeft daarom beslist om de afbakeningen te versnellen en om daarvoor extra krachten in te zetten binnen de Arohm. Er zullen tevens snel enkele specifieke knelpunten in verband met wonen en werken worden weggewerkt.

In een tweede fase zal de regering ingaan op een meer algemene evaluatie van het RSV. Daarbij zal de verdere concrete uitwerking van de fundamentele uitgangspunten van het RSV worden besproken.

De bespreking van de concepten op zich zijn voorwerp van het derde spoor. Dat spoor is de opmaak van een nieuw RSV in 2007. Noem het gerust het RSV II.

Gabriels

De aanleg van de ijzeren voorraad past ook in de context van dit derde spoor. Bijkomend onderzoek naar de implementatie van zo een ijzeren voorraad in het ruimtelijk en economisch beleid past in het onderzoek van het SPRE. Het huidige RSV verhindert echter niet dat de economische sector zelf een systeem van ijzeren voorraad opzet.

De heer Laverge vroeg ook in welke mate de regering denkt via de sanering van brownfields het tekort aan industrieterreinen te kunnen opvangen. Een aantal gebieden in Vlaanderen, vroeger gebruikt voor industriële of economische doeleinden, liggen er vandaag verlaten bij en sommige ervan zijn verontreinigd. Vermits in een aantal gevallen de omvang van de verontreiniging niet is gekend, voelen de investeerders en de projectontwikkelaars er niet veel voor om deze terreinen opnieuw te ontwikkelen.

Er is nochtans een groeiend gebrek aan industrieterreinen. De sanering van deze brownfields is dus niet onbelangrijk. Er kunnen op die manier immers ongebruikte percelen vrijkomen voor bedrijven.

De Vlaamse regering herwerkt dit najaar het bodemsaneringsdecreet tot een bodembeschermingsdecreet, op basis van de principes van het regeerakkoord en op basis van de voorbije bespreking in het Vlaams Parlement. Daarbij worden nieuwe instrumenten ingeschreven die meer mogelijkheden bieden om particulieren en bedrijven die worden geconfronteerd met een bodemverontreiniging waarvoor ze niet aansprakelijk zijn, financieel te ondersteunen.

Op dit ogenblik is er echter onvoldoende zicht op de omvang van de brownfieldproblematiek. In de context van het strategisch project Brownfieldontwikkeling werd een werkgroep opgericht die instaat voor het selecteren van een aantal brownfieldproefprojecten. Momenteel zijn er 12 projecten geselecteerd.

In het zomerakkoord van de Vlaamse regering is sprake van het versnellen van de brownfieldaanpak. In 2003 worden 3 brownfieldprojecten effectief gerealiseerd : Willebroek-Noord, la Floridienne en Ballmat.

De site-aanpak ‘brownfieldprojecten in woonzones’ zal sneller worden gerealiseerd. Voor saneringen in woonzones om redenen van volksgezondheid en omgevingskwaliteit worden extra financiële middelen vrijgemaakt met bijzondere aandacht voor de steden Gent en Antwerpen om redenen van stadsvernieuwing.

Voor het brownfieldproject zal een amortisatiefonds worden opgericht. Het ontwerp van decreet zal eerstdaags klaar zijn en zal in het najaar in het parlement worden besproken nadat we de nodige adviezen hebben ingewonnen. Een amortisatiefonds lijkt me nodig omdat het ons de mogelijkheid zal bieden bepaalde vormen van vervuiling sneller aan te pakken met het geld dat vrijkomt door de verkoop van gesaneerde terreinen. Het moet mogelijk zijn op termijn een rollend instrumentarium te krijgen dat ons meer mogelijkheden biedt en dat kan optreden in alle litigieuze dossiers.

Ik geef een voorbeeld. Bepaalde gronden in Reppel en Bocholt zijn vroeger vervuild door de metallurgie in Hoboken en Overpelt. Ze zijn ondertussen al 3 keer van eigenaar veranderd. De gronden zijn gesaneerd door de OVAM en nu heeft de OVAM een procedure ingesteld tegen de laatste eigenaar. Dat is natuurlijk zinloos, want als die man, een aannemer, moet betalen wat daar aan sanering is gebeurd, gaat hij 3 keer failliet. Het amortisatiefonds zal dus een instrument zijn om deze problematiek krachtiger aan te pakken.

Wat denken we van de suggestie om een aantal belangrijke grondbezitters zoals de NMBS en Electrabel er via premies toe aan te zetten hun gronden te verkopen ? Mijn administratie onderzoekt de voor- en de nadelen daarvan. De suggestie zal zeker deel uitmaken van een geïntegreerd ruimtelijk-economisch beleid binnen het SPRE. Ik denk echter dat het te goedkoop is te zeggen dat we onmiddellijk een beroep moeten doen op die mogelijkheid. We moeten trouwens eerst weten of zoiets praktisch haalbaar is.

De voorzitter : Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Er zijn industrieterreinen waar effectief op fazanten wordt gejaagd. Die terreinen zijn uitgestrekte gebieden waar niets mee wordt gedaan. Ze liggen al 30 jaar braak en dat was toch niet de bedoeling.

Ik vecht het nut van een strategische reserve niet aan, maar naar aanleiding van mijn voorstel van decreet ben ik door heel wat bedrijven uitgenodigd en die zeiden allemaal dat ze die terreinen nodig hebben. Ik hoor steeds hetzelfde verhaal. Bedrijven kochten in de jaren ‘60 grote terreinen omdat ze uitgingen van een grote ruimtelijke groei. In de jaren ‘70 hebben die bedrijven hun plannen bijgestuurd en de grond behouden. Dikwijls gebruiken

Vertriest

bedrijven amper de helft van de grond waarover ze beschikken. Het gaat dus om duizenden hectaren die al meer dan 30 jaar niet door andere ondernemers kunnen worden gebruikt. We moeten eens bekijken welke bedrijven die gronden bezitten en wat hun plannen zijn. We moeten ook bepalen hoe er moet worden omgegaan met strategische reserves.

Mijnheer de minister, u zegt altijd dat er een groeiend tekort aan industrieterreinen is. Dan kunnen dergelijke toestanden toch niet ? Die gronden mogen toch niet ongebruikt blijven liggen ?

Ik merk dat er een grote weerstand is tegen de analyse op het terrein. Als er een analyse wordt gemaakt, levert die altijd grote oppervlaktes op die niet worden gebruikt. Stel die slapende terreinen toch ter beschikking van mensen die willen ondernemen en gronden zoeken.

Het Zorro-project vertrekt vanuit de ondernemer en vanuit zijn intensifiëringswensen. Er moet ook meer naar het geheel worden gekeken om te komen tot industrieparkmanagement. Er kan op die manier veel ruimte worden bespaard en op kortere termijn dan bepaald in het RSV, kunnen vele hectaren grond beschikbaar worden voor de industrie. Daar pleit ik voor. Ik stel die 7.000 hectare niet in vraag, ik weet dat dat het akkoord is. Dat is de ruimtebalans binnen het RSV.

Minister Jaak Gabriels : Ik heb ook niet gezegd dat u die 7.000 hectare in vraag stelt.

Mevrouw Isabel Vertriest : Ik denk dat de problematiek van de brownfields zeer moeilijk is. Ik ben blij dat er werk van wordt gemaakt, maar ik hoop dat er nu eindelijk eens een amortisatiefonds komt, want we horen daar al een tijdje over praten.

Er bestaan voor de Gentse Kanaalzone cijfers over hoeveel grond bedrijven gebruiken of niet gebruiken. Mijnheer de minister, u moet daar eens gaan wandelen om u te vergewissen van de situatie.

In andere landen wordt bewezen dat er aan intensifiëring van het gebruik van gronden kan worden gewerkt in samenwerking met de ondernemers. Intensifiëring kan worden gecombineerd met het aantrekkelijker maken van industrieterreinen.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Ik denk dat we niet kunnen negeren wat u zegt. We willen dat natuurlijk ook niet negeren. Uit het SPRE kwamen twee provincies naar voren met een absoluut tekort aan terreinen, namelijk Antwerpen en Vlaams-Brabant. Van Oost-Vlaanderen was er toen geen sprake.

Er is ook nood aan een veel grotere differentiatie. De industrieterreinen zijn op sommige plaatsen gecentraliseerd en in de regio rond Kortrijk is er nauwelijks nog grond te vinden. Daar moeten we ook iets aan doen en daar zijn we nu mee bezig.

We moeten niet noodzakelijk de industriezones van de grotere centra stimuleren. Het is veel beter om dan de kleinstedelijke industriezones meer ruimte te geven, omdat daar ook vraag naar is. Ze beantwoorden aan een concrete behoefte. Daarbij moeten we volgens mij de differentiatie-oefening doen.

Ik wil het voorbeeld geven van Limburg, dat ik uiteraard goed ken. Het probleem is dat daar volgens de huidige berekeningen van de SPRE-studie een overschot is. Dat overschot is echter kunstmatig als we 2 gebieden buiten beschouwing laten, namelijk Lommel in het hoge noord-oosten tegen de Antwerpse Kempen en Genk met de mijnenterreinen. In het zuiden, in de rest van het noord-oosten en in het westen van Limburg is er echter een absoluut tekort aan industrieterreinen. Dan moeten we nagaan hoe we kunnen differentiëren. Dat betekent niet ‘meer om meer’ maar ‘meer in functie van een betere spreiding van het geheel’.

Mevrouw Vertriest, ik probeer ook de elementen die u hebt aangeraakt op te nemen in het nieuwe besluit, dat we in het najaar hopelijk hier in het parlement zullen bespreken. Ik denk dat we er alle belang bij hebben de kwaliteit van de industrieterreinen als een van de belangrijke normen voorop te stellen. Met kwaliteit bedoel ik niet alleen de efficiënte benutting van de oppervlakte, wat uiteraard ook belangrijk is, maar ook de groene omkadering. Ik weet van heel wat investeerders dat ze heel erg gecharmeerd zijn door een industrieterrein dat goed oogt, dat een mooi uitzicht heeft en dat veel aantrekkelijker werkt dan de rest. Het besluit ligt nu voor in een interkabinettenwerkgroep. We zullen hier later op terugkomen.

We kunnen of mogen niet blind zijn voor uw bezorgdheid. We moeten nu nagaan hoe die te integreren valt in een kwalitatief veel hoogstaander aanbod, dat binnen de normen van het RSV op een flexibele wijze moet kunnen worden geïmplementeerd.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer de minister, ik heb nog een kleine suggestie. We moeten oppassen dat we met die brownfields niet de mythe creëren dat het over een beschikbaar volume gaat. Er zijn enkele bijzondere sites, die open terreinen zijn, waarvan men zou zeggen dat ze beschikbaar zijn. De meeste van die brownfieldsites liggen echter in oude industriegebieden in steden, en bevinden zich nu binnen het stedelijk weefsel. Die zijn niet meer herbruikbaar voor industrie. Men moet zich daar bewust van zijn.

U zou een goede inventaris moeten opmaken om na te gaan welke brownfields uiteindelijk herbruikbaar zijn voor de industrie. Velen ervan liggen nu in woonzones, en niemand wil dat er daar nog KMO's bijkomen. Het zou misschien beter zijn om die brownfields in te vullen vanuit uw bevoegdheid voor Huisvesting ; ze zijn waarschijnlijk heel geschikt voor sociale huisvesting.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Uw opmerking is terecht, ik kan ze zeker onderschrijven. De beschikbaarheid waarover ik het had, houdt ook effectieve beschikbaarheid in, dat is nogal evident. Als we niet hetzelfde bedoelen, praten we naast elkaar en slaan we elkaar met de verkeerde argumenten om de oren.

Natuurlijk zijn er een aantal historische terreinen, die we allemaal kennen. De PRB-sites in Balen en Bocholt en de Boelwerf in Temse zijn bijvoorbeeld historische sites waaraan we zeker iets moeten doen. Ik ben ervan overtuigd dat dat alleen maar kan slagen als we echt over een fonds beschikken dat systematisch voor een soort voorfinanciering kan zorgen. Het fonds moet dus zorgen dat een terrein wordt gesaneerd, om het dan te verkopen, waarna er met de winst andere terreinen kunnen worden gesaneerd. We moeten daar dringend werk van maken. Minister Van Mechelen en ikzelf zullen binnenkort een decreet terzake voorleggen aan het parlement.

Er zijn wel voorbeelden waarbij steden dit probleem zelf reeds heel creatief hebben aangepakt. Er zijn bijvoorbeeld Leuven en Mechelen, die een aantal van die vervuilde sites zelf opnieuw volledig hebben ingepalmd. Dat is op een schitterende wijze gebeurd, in combinatie met KMO-vestigingen en woningen. Dat kan dus perfect, maar het vergt natuurlijk wel een goede planning binnen de stedelijke ontwikkelingszones.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 11.45 uur.*